

Compilatie geannoteerde agenda's Comité van Toezicht POP 3 december 2018

LNV, Landsdeel West, Landsdeel Oost, Landsdeel Zuid (Limburg)

1. Opening en vaststelling agenda

Aanwezigen

Vertegenwoordiging namens het Rijk

- **De heer A.H. Gierveld, voorzitter**, directeur directie ELVV, ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- **De heer J.G. Sevenster**, directie ELVV, ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- **De heer M.M. van der Burg**, Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO.nl)

Vertegenwoordiging van de provincies

- **De heer G.M. Biermann**, provincie Noord-Holland, namens landsdeel West
- **De heer M.D. Sybesma**, provincie Fryslân, namens landsdeel Noord
- **De heer F. Dieters**, provincie Limburg, namens landsdeel Zuid
- **De heer A.J.H. Thijssen**, provincie Gelderland, namens landsdeel Oost

Raadgevende leden

- **De heer A.J. Vermuë**, namens de Unie van Waterschappen
- **De heer G.C. van 't Klooster**, Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO), namens de landbouworganisaties
- **Mevrouw N.J. Both**, Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt, namens de sociale- en economische partners
- **Mevrouw H.B. Scheeringa**, namens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- **Mevrouw E. Verbij**, Boeren Natuur.nl, namens de natuur- en milieuorganisaties
- **Mevrouw S. Osaer**, namens de Europese Commissie

Secretariaat

- **de heer G. de Peuter**, secretaris, directeur Regiebureau POP
- **Mevrouw A.M.P. Nap**, adjunct secretaris, senior stafmedewerker Regiebureau POP

Bericht van verhindering of vervanging is ontvangen van:

1. René vd. Burg (RVO) wordt vervangen door Lonneke Kapoen
2. Michiel Sybesma (prov. Friesland, landsdeel Noord) wordt vervangen door Dirk Jan Immenga, prov. Drenthe
3. Dhr. Thijssen, Gelderland, landsdeel Oost, wordt vervangen door Erik Steenberg van de Provincie Gelderland.

Extra aanwezigen:

1. Naast mevr. Osaer zal dit maal ook mevr. Elvira Bakker aan het CvT deelnemen.
2. De heer Mathijs Sol, voorzitter van het Twaalf Provinciën Overleg, is aanwezig als ambtelijke ondersteuning van de vertegenwoordiging van de provincies.

Vaststelling agenda

- Vanwege de beperkte omvang van de agenda zal Evelien Verbij van BoerenNatuur na afloop van het CvT een presentatie over collectieven houden.
- Matt Huynink, beleidsmedewerker cluster Natuurcombinaties van de directie Natuur en biodiversiteit is in verband met deze presentatie aanwezig.

2. Mededelingen

Er staat verschillende mededelingen op de agenda te weten:

- *Stand van zaken bestuurlijk overleg*

U kunt aangeven dat dit verschillende malen is verplaatst. Er is nog geen nieuwe datum voor het overleg.

Aanvulling Gelderland en Overijssel: De gedeputeerde hebben op 15 november van gedachten gewisseld (diner pensant). Het PvA Nationaal Strategisch Plan staat op de agenda van de BAC-VP van 6 december. Zie bijgevoegde notitie

Limburg Verplaatsing was op verzoek minister/LNV

- Terugblik Najaarsconferentie POP van 15 november jl. De circa 180 aanwezigen zijn geïnformeerd over het huidige POP3 en de ontwikkelingen rond het toekomstige GLB.

U kunt Ger de Peuter het woord geven voor een korte terugmelding.

Annotatie WEST: Jaap Bond was hier aanwezig. Goed dat er ook vanuit de Cie openhartig is gesproken. Er was veel aandacht voor de tijdige besteding van de EU-middelen en de versnipperde manier waarop wij het POP3 hebben vormgegeven. Noord-Holland kreeg een compliment als trekker om de POP3-regeling voor weidevogels via het rijk in te regelen. Hier verder niet op ingaan want de discussie over complexiteit heeft veel kanten en win je niet.

Limburg: Goed voor te netwerken, interessante presentaties, veel voer voor discussie

- *Stand van zaken Nieuw GLB*

De door de Commissie voorgestelde verordeningen worden wekelijks besproken in Raadswerkgroepen onder Oostenrijks voorzitterschap. Lidstaten hebben hun opmerkingen schriftelijk ingediend, waarop een tweede versie van de drie verordeningen is opgesteld. De besprekingen in de Raadswerkgroepen richten zich nu op deze tweede versie. Het Europees Parlement heeft recent haar rapporten over de verordeningen opgeleverd en besproken. Het Oostenrijks voorzitterschap streeft er naar om tijdens de Landbouw- en Visserijraad van 17 en 18 december De Commissie streeft er nog steeds naar om het nieuwe systeem op 1-1-2020 is nog altijd het nieuwe systeem per 1-1-2020 in werking te laten treden, mogelijk komt er uitstel met (ten minste) 1 jaar. Ter voorbereiding van de nationale invulling vinden momenteel de voorbereidingen plaats voor het opstellen van een Nationaal strategisch GLB plan (NSP). Hierbij wordt samengewerkt met het IPO. Vanuit Europa is in dit verband aangegeven dat er ruimte is voor een regionale invulling en aanpak zolang er maar één nationaal plan komt. Overigens is dit nationale plan niet te vergelijken met een POP programma en komt er daarmee dus ook geen POP 4.

U kunt Jan Sevenster het woord geven voor een korte toelichting.

Limburg: Deadline voor amendementen in AGRI commissie EP was 3 december 2018, die moeten dan nog besproken worden (nog geen kijk op hoeveelheid). Daarna volgt het proces van compromis-amendementen vormen, gevolgd in stemming in AGRI. Pas daarna gaat het naar de plenaire vergadering voor een stemming in eerste lezing. Dat gaat lastig worden, historisch gezien is de plenaire vergadering van het EP "groener" (minder op de hand van de boeren) dan AGRI. Om dit proces af te ronden voor de EU verkiezingen in mei 2019 wordt erg lastig. Streven van de Commissie is nog altijd het nieuwe systeem per 1-1-2020 in werking te laten treden, dat gaat dus niet lukken, mogelijk komt er uitstel met (ten minste) 1 jaar. Nationaal: op korte termijn moet er een projectgroep ontwikkeling NSP opgericht worden. Plan van aanpak ligt nu ter bespreking bij Rijk en provincies. Voorgestelde trekker: Ger de Peuter. Het zou een goede synergie opleveren als de uitvoering (wij als Provincies) goed wordt betrokken in deze projectgroep, zodat het niet alleen maar beleidsmensen rondom te tafel zitten en we straks met praktische problemen gaan worstelen in het NSP.

Vragen/opmerkingen vanuit de maatschappelijke organisaties

- Er bestaan vragen hoe het NSP en het nieuwe GLB er uit gaan zien en of dit veel vertraging bij de start zal veroorzaken.
- Ook bestaan er vragen wat er gaat gebeuren met het budget voor plattelandsbeleid bij een vertraging van 1 of 2 jaar van de invoering van het nieuwe GLB.

Antwoord: Dit is eerder nog niet voorgekomen. Uitstel met 1 jaar is op zich realistisch.

Mogelijk dat er dan een overgangperiode komt, waarbij de budgetten, die zijn ingezet voor 2020 ongewijzigd worden verlengd voor 2021.

- VNG vraagt zich af wat het standpunt van Nederlands is ten aanzien van de LEADER-inzet. In de verordening voorstellen staat dat 5% van het budget voor ELPFO moet worden ingezet voor LEADER. Vanuit de ELARD (Europese organisatie van samenwerkende LEADER organisaties) komt de wens om 15% van het ELPFO budget daaraan te besteden. Binnen LEADER Nederland wordt deze wens ondersteund.

Standpunt NL: Nederland (het Rijk) is bekend met dit standpunt maar ziet vooralsnog geen aanleiding hierin mee te gaan. Ook in het overleg met de provincies over het nieuwe GLB is deze wens tot nu toe niet naar voren gekomen. Bij LEADER is er sprake van een minimumpercentage van 5%. Door opname van LEADER in artikel 71 'Samenwerking' van de SP Verordening bestaan er nog volop mogelijkheden om de inzet eventueel te verhogen. In het NSP kan dit dan worden opgenomen. In het huidige programma (zie onder agendapunt 4.1) wordt de verplichte inzet van 5% van het ELPFO budget vooralsnog niet gehaald.

Annotatie WEST: (let op: naam wijzigt: er komt voor periode 2021-2027 géén POP4 maar een NSP = Nationaal Strategisch Plan GLB). Er is een sterk programmateam dat nu werkt aan de voorbereiding NSP. Binnenkort wordt over het werkplan besloten. Ger de Peuter wordt opdrachtnemer. We hebben alle vertrouwen dat het aan de voorbereiding niet zal schorten. We steken hand in eigen boezem als het gaat om een eenvoudigere uitvoering. Anderzijds zal de nieuwe opzet met het Nationaal Strategisch plan (NSP) waarbij Brussel veel minder regels voorschrijft maar ons wel harder gaat afrekenen op prestaties meer voorbereiding en afstemming vragen. Ook de monitoring en evaluatie zal sterk veranderen en kan erg complex worden. Het kan er toe leiden dat we maatregelen waarvan de effecten onzeker zijn maar politiek wel aandacht hebben, bijv rond biodiversiteit of klimaat juist om die reden niet opnemen. Dergelijke risico's moeten we goed in beeld hebben. Er zijn korte lijnen met de landendesk om al onze stappen en voorstellen in een vroeg stadium af te stemmen.

Limburg: * veel vragen over 'hoe gaat het nieuwe systeem eruit zien'/ bestaat het risico dat er weer veel vertraging bij de opstart van het programma op gaat treden vertraging is zeer waarschijnlijk, de kunst is om deze extra tijd te optimaliseren in de voorbereiding zodat we niet bij de start het wiel opnieuw hoeven uit te vinden.

* Vanuit VNG de vraag wat het standpunt van Nederland is ten aanzien van de verplichte inzet op LEADER Er is ongetwijfeld veel potentie in LEADER, vooral met het oog op de vitaliteit van het platteland. De vraag is in hoeverre de LEADER aanpak geland is bij gemeentes en hoe we dit proces kunnen faciliteren.

* Mogelijk dat vragen gesteld gaan worden wat er gaat gebeuren indien nieuwe GLB inderdaad uitgesteld wordt met 1 of twee jaar: komt er wel budget voor plattelandsontwikkeling beschikbaar / op welke wijze kunnen die budgetten dan besteed worden. Dit lijkt me meer een discussie op rijksniveau, maar je zou kunnen denken aan bijvoorbeeld landelijke openstellingen in de overgangperiode waarin de accentverschuiving die het nieuwe GLB meebrengt (groen, milieu, klimaat in relatie tot de primaire productie) naar de voorgrond treedt.

- *Toelichting door DG AGRI van ontwikkelingen binnen de EU.*

U kunt Elvira Bakker het woord geven voor de laatste ontwikkelingen.

Limburg: Toehoren. Zie ook vragen maatschappelijke organisaties hierboven vermeld. Hoeveel beleidsflexibiliteit heeft de EC in reserve als blijkt dat Lidstaten en EP de piketpaaltjes willen verschuiven?

3. Verslag CvT vergadering van 22 juni 2018

- Geen bijzonderheden: de geuite zorgen over de uitputting POP 3 en het niet behalen van het mijlpalen van het prestatiereserve staan geagendeerd onder agendapunt 4. Ook de gemaakte opmerkingen in relatie tot evaluatie.

U kunt het verslag tekstueel en naar aanleiding van langslopen.

4. Voortgang POP3

4.1 Algemeen

- *Algemene voortgang POP3 en advies werkgroep Financiële Heroriëntatie*

Per 1 november 2018 is er € 198 miljoen gedeclareerd waarmee de N+3 target voor 2018 (jaarschijf 2014 en 2015) is bereikt. De betalingsdoelstelling is weliswaar bereikt maar Nederland doet het relatief slecht ten opzichte van andere lidstaten.

In 2019 zijn er landelijk voldoende verplichtingen vastgelegd die - rekening houdend met de meerjarige uitvoering van projecten en uitval - kunnen leiden tot tijdige benutting van het budget. Dit is mogelijk met extra inspanningen van provincies en RVO.nl om de verplichtingen te monitoren en het proces van declareren te versnellen. Vanaf 2020 liggen er nog onvoldoende verplichtingen vast voor de niet-grondgebonden maatregelen. Bovendien zullen vanaf 2021 de jaarlijkse declaraties van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer wegvallen omdat deze volgens afspraak nationaal worden gefinancierd. De declaraties moeten vanaf 2021 komen uit de niet-grondgebonden maatregelen.

Om het risico op decommitting te verkleinen heeft de werkgroep financiële heroriëntatie een aantal versnellingsacties voorgesteld:

1. Stimuleer indienen termijnbetalingsverzoeken en verbeter het proces van de termijnbetalingen;
2. Stel EU-budget volledig open in 2018/2019 en verplicht het totale budget in 2019(m.u.v. budget voor JOLA, BWV en LEADER);
3. Ga over-programmeren en werk goede afspraken over die over-programmering uit;
4. Onderzoek of in 2019 een uniforme subsidieregeling Klimaat opengesteld kan worden;
5. Besluit begin 2020 over de inzet van op dat moment niet verplichte ELFPO middelen en wijzig het financieel plan POP3 in 2020.

Aanvulling Gelderland:

De acties waaronder overprogrammering op landbouw-klimaat (Stallen van de toekomst) en water worden inmiddels uitgevoerd. Eerste helft 2019 vinden nog een aantal openstellingen plaats voor de resterende POP-budgetten.

Aanvulling Overijssel: Overijssel heeft de acties in uitvoering. Alle budgetten worden dit jaar opengesteld naast overprogrammering voor water. Wat vervolgens overblijft wordt in 2019 ingezet.

Limburg:

1. Stimuleer indienen termijnbetalingsverzoeken / verbeter proces termijn betalingen **vooral grote spelers als Waterschappen en andere decentrale overheden moeten hierbij sterk betrokken worden.**
2. Stel EU budget volledig open in 2018/2019 / verplicht totaal beschikbare budget in 2019 (muv budget voor BWV, JoLa en Leader) **gedaan in Limburg, JOLA loopt niet storm in Limburg.**
3. Ga over-programmeren en werk goede afspraken over die over-programmering uit **de vraag ligt in Limburg bij de beleidsafdelingen, momenteel zijn zij nog risicomijdend. Waterschap Roer en Overmaas heeft wel interesse maar budgettair gesproken is er nog een uitdaging (gelden zijn grotendeels allemaal verplicht).**
4. Onderzoek of in 2019 een uniforme subsidieregeling Klimaat opengesteld kan worden: **Limburg (Thomas) zit in de werkgroep, eerste overleg op 13 december in Utrecht.**
5. Besluit begin 2020 over inzet van op dat moment niet verplichte ELFPO middelen en wijzig het financieel plan POP3 in 2020 (en dus niet in 2019, om jojo acties te voorkomen).). **Alleen EU gelden aub, voor de provinciale cofinanciering moeten we naar GS, tijdens verkiezingstijd of vlak na coalitievorming.**

• *Prestatieraamwerk en mijlpalen + 4.1.b artikel 50 brief van de EC en NL reactie*

In het POP zijn afspraken gemaakt over mijlpalen die bereikt dienen te zijn eind 2018. Aan het bereiken van deze mijlpalen is een prestatiereserve gekoppeld. Wanneer de doelen gehaald worden zal de prestatiereserve toegevoegd worden aan de desbetreffende maatregel. Om de prestatiereserve veilig te stellen moet de financiële prestatie indicator voor minimaal 85% gehaald zijn. Lang was dit voor prioriteit 2 'Concurrentiekracht' niet het geval. In de artikel 50-brief (bijlage 4.1 b1) van de Europese Commissie van 27 augustus jl. was nog sprake van een financiële indicator van 63%. Als gevolg van declaraties van oude POP2 verplichtingen en de vaststellingsverzoeken van een groot aantal jonge landbouwers in het laatste en komende kwartaal wordt van 85% wordt de mijlpaal voor het eind van het jaar alsnog behaald(eerder heeft de Commissie aangegeven dat declaraties die in het eerste kwartaal van 2019 worden ingediend,

bij de berekening van de mijlpaal mogen worden opgeteld op voorwaarde dat het project voor het eind van het jaar wordt afgerond).

Voor LEADER (prioriteit 6) was al eerder duidelijk dat de mijlpaal van 85% niet zou worden gehaald. De financiële mijlpaal is om deze reden bij de 5^e programmawijziging naar beneden bijgesteld op het minimumniveau van 65%. Ondanks extra inspanningen zal ook deze verlaagde mijlpaal niet worden gehaald. De prestatiereserve van 6% (2,4 miljoen euro) kan dan niet meer voor LEADER worden ingezet en zal voor andere maatregelen van POP moeten worden bestemd. De financiële middelen zullen worden betrokken in het voorstel tot aanpassing dat begin 2020 ingediend zal worden bij de Europese Commissie (zie hiervoor agendapunt 5 onder a).

Limburg: Voor Limburg (NLZL) is door middel van extra formatie een sterke inhaalrace is ingezet. Brabant heeft 1 LEADER gebied, Grenscorridor N69 (Veldhoven, Eersel, Valkenswaard, Waalre, Bergeijk). Zeeland heeft 2 LEADER gebieden (Zeeuws Vlaanderen en Noord- en Midden-Zeeland) die de hele provincie dekken.

- *Analyse voortgang openstellingen*

Op 1 november 2018 zijn 176 van de 250 gesloten openstellingen niet grondgebonden maatregelen volledig afgehandeld. Uit de gegevens blijkt dat slechts 70% van de beschikbare middelen daadwerkelijk wordt gecommiteerd. Een aantal maatregelen zijn daarop aangepast en verbeterd.

Op verzoek van het Comité van Toezicht is onderzoek gedaan naar het grote aantal afwijzingen. Op basis van de binnengekomen reacties blijken achterliggende oorzaken te liggen in te weinig budget voor het aantal ingediende aanvragen, onvoldoende kwaliteit van de ingediende projecten en andere oorzaken zoals onvoldoende bewijsmiddelen van de subsidiabele kosten.

- ***U kunt mevrouw Bakker van de Europese Commissie het woord geven voor een eventuele toelichting op de artikel 50 brief.***
- ***U kunt de heer De Peuter het woord geven voor een verdere toelichting op de onderdeel van de rapportage.***

Limburg: Resultaten van gesloten openstellingen laten zien dat bij de niet grondgebonden openstellingen relatief veel aanvragers afgewezen worden en 'slechts' circa 70% van het opengestelde bedrag wordt gecommiteerd. De achterliggende oorzaken daarvan zijn divers (tekort budget, kwaliteit projecten, overig). Dit ligt deels aan RVO.nl en haar risicomijdend gedrag (EU conformiteit en de vereisten voor certificatie als betaalorgaan), deels aan de kwaliteit van de aanvragen (die suboptimaal is). Omdat slechts van een relatief beperkte hoeveelheid openstellingen informatie beschikbaar was, zal begin 2019 opnieuw een informatie- uitvraag bij de provincies gedaan worden en op basis van die gegevens kan naar verwachting een meer informatieve analyse gedaan worden. Additioneel zou men kunnen overwegen om een kwaliteitsaudit bij RVO.nl te doen, om de processen te optimaliseren.

Vragen/opmerkingen vanuit de maatschappelijke organisaties

- Over de inzet van klimaatgelden in het kader van POP vraagt men zich af of er nog ELFPO middelen overblijven in het geval er wordt over geprogrammeerd. Ook vraagt men zich af wie het risico draagt als er wordt over geprogrammeerd op zowel toekomstige klimaatmaatregelen als overige maatregelen. **Antwoord (evt. door Ger de Peuter laten toelichten):** er wordt nu samen met provincies nagedacht over de mogelijke inzet van onbenutte middelen voor het klimaatmaatregelen. Dit zijn middelen die niet zijn benut van reeds opgestelde en afgesloten openstellingen. Er is daarmee geen sprake van overprogrammering.

Annotatie WEST: positief zijn: provincies en waterschappen hebben het afgelopen jaar enorm hun net uitgestoken door financieel risico's voor cofinanciering en uitvoeringskosten te nemen om vooral over te programmeren. In West hebben na NH ook Flevoland en Zuid-Holland overgeprogrammeerd. Ook de betalingsprocessen zijn door RVO versneld en worden verder verbeterd.

We verwachten dat dit samen met de andere versnellingsmaatregelen goede effecten heeft op meer betalingen. In 2021 gaan we de balans opmaken en kunnen we afspraken maken, niet eerder omdat in de praktijk blijkt dat verplichtingen onverwacht kunnen veranderen, maar ook de overgang naar het NPS en de mogelijkheden om uit te financieren onder het nieuwe programma. We hopen zo ook al te anticiperen op de risico's dat het nieuwe programma ook met een vertraging van start gaat.

Andere punten geen opmerkingen.

Limburg: Zonder de data te hebben van alle actoren in dit proces zullen deze vragen een speculatieve discussie opleveren; ik ben benieuwd hoe anderen hier in staan.

4.1a. Bestuurlijke rapportage Water

De Adviesgroep Water adviseert over het oplossen van knelpunten in de voortgang van de aanpak van de wateropgave. De adviesgroep is van oordeel dat 'de pap gestort is' en het vooral van belang is dat goed zicht wordt gehouden op de daadwerkelijke uitvoering en benutting van middelen. In de bijlage (Rapportage water, incl. dashboard) wordt inzichtelijk gemaakt dat de EU-middelen naar verwachting medio 2019 geheel verplicht zullen zijn, de nationale middelen die conform bestuurlijke afspraken ook aan de wateropgave besteed moeten worden zullen ook in de jaren na 2019 nog verplicht moeten worden. Per 1 augustus 2018 zijn bijna 500 projecten in uitvoering of ontwikkeling, waarvan ongeveer 85% een bijdrage leveren aan de waterkwaliteit. Bij deze projecten zijn ruim 40.000 landbouwers betrokken.

U kunt de heer De Peuter vragen om een korte toelichting te geven.

Limburg: De Adviesgroep Water heeft haar opdracht voltooid maar blijft hoogstwaarschijnlijk toch nog in stand om het proces te begeleiden. Goed om dit in de CvT vergadering scherp te krijgen.

- *Stand van zaken jaarverslag 2017 en uitgebreid jaarverslag 2018*

Naar aanleiding van het indienen van het jaarverslag over 2017 heeft de Commissie een aantal technische verduidelijkingsvragen gesteld. Deze zijn inmiddels verwerkt en beantwoord.

Daarnaast bereidt de werkgroep Evaluatie en monitoring de input voor het uitgebreide jaarverslag over 2018 voor. Sinds begin juni is hiervoor een start gemaakt met 6 te onderscheiden evaluatietrajecten. Bij twee van deze inmiddels afgeronde trajecten te weten 'Innovatie' en 'Concurrentiekracht' zijn de aanbestedingsprocedures geëvalueerd. De overige 4 trajecten worden meegenomen in lopende evaluaties.

In dat voortgangsverslag zal ook gerapporteerd moeten worden over de resultaten van het ANLB. In de voorgelegde stukken wordt (opnieuw) aangegeven dat voor het onderdeel ANLB gebruik gemaakt zal worden van de resultaten van reeds lopend onderzoek naar de optimalisatie van het ANLB. Tijdens eerdere vergaderingen van het CvT heeft de vertegenwoordigster van Boeren Natuur, mevr. Verbij, haar zorgen geuit over de voortgang en inhoud van dat onderzoek (is het wel tijdig afgerond en levert het de inhoudelijke informatie op die benodigd is).

Inmiddels is aan Wageningen University & Research, onderdeel WER, een opdracht verleend om te onderzoeken (via een deskstudie) wat de te verwachten impact is van de maatregelen die door provincies en het ministerie zijn genomen naar aanleiding van de resultaten van de "ex ante evaluatie ANLB" die de WUR in 2016 heeft uitgevoerd. Het gaat met name om de maatregelen 'het project ANLB 2.0' en aanvullende openstellingen door de provincies. De WUR zal deze evaluatie eind januari 2019 starten en het resultaat van het onderzoek zal in het voorjaar opgeleverd worden. Afgesproken is dat de resultaten van deze evaluatie voldoende zullen zijn om te voldoen aan de vereisten van het voortgangsverslag POP3.

Over de voorbereiding van het jaarverslag van 2018 is geen stuk toegevoegd. De heer De Peuter kan hier kort op ingaan.

4.2 Error rate en audits

- Error rate: geen nieuwe ontwikkelingen.

Nederland heeft de Commissie op 20 januari 2017 en 15 september 2017 een actualisering gezonden van het actieplan ter vermindering van de error rate van de uitvoering van het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (ELFPO). De acties uit het actieplan zijn in 2017 afgerond en betroffen onder meer de selectie van projecten op basis van het aangepaste handboek selectiecriteria, aangescherpte checklists en procedures om de redelijkheid van kosten te beoordelen en de afhandeling van LEADER-aanvragen. Uit het begin juni 2018 gepubliceerde Annual Activity Report 2017 van DG AGRI blijkt dat de error rates voor Nederland onder de 2% vallen. De Commissie heeft geen bedenkingen meer.

- Audits: Agrarisch Natuurbeheer (19-23 maart) en brede weersverzekering (9-13 april). In de reactiebrieven geeft Nederland aan dat er geen risico's bestaan voor de ELFPO de bevindingen van de Commissie.

Agrarisch Natuurbeheer: De bevindingen van DG AGRI hebben betrekking op tekortkomingen in vier essentiële controles en één ontbrekende aanvullende controle waarvoor DG AGRI een forfaitaire correctie ter hoogte van 10% overweegt voor te stellen over de beheerjaren 2016 en 2017. Dat betreft in totaal circa 9 tot 10 miljoen euro.

In de reactiebrief d.d. 16 oktober 2018 komen de Nederlandse autoriteiten tot de conclusie dat het Fonds geen risico heeft gelopen. Ter onderbouwing van dit standpunt licht Nederland onder meer toe dat de uitbreiding van oppervlakte gedurende de looptijd van het ANLB-contract EU-conform is gebeurd. Ook geeft Nederland op verzoek van DG AGRI een uitgebreide toelichting op het sanctiesysteem bij de ANLB.

Brede weersverzekering: De bevindingen van DG AGRI hebben betrekking op tekortkomingen in twee essentiële controles waarvoor DG AGRI een forfaitaire correctie ter hoogte van 5% overweegt voor te stellen.

In de reactiebrief wordt de conclusie dat het Fonds geen risico heeft gelopen. Nederland zal onder meer aangeven op welke wijze de redelijkheid van de kosten van de premies zijn beoordeeld en welke perspectieven er daarbij in de toekomst zijn. Ook zal voldaan worden aan de verzoeken van DG AGRI om nadere informatie, zoals toezending van verzekeringspolissen en een aangepast onderdeel van de X-tabel zodat per begunstigde verduidelijkt is of de controle ter plaatse bij de verzekeraar is afgehandeld.

- Recente audits: DAS-audit ERK (12-16 november) en Audit POP/ADR (19-23 november)

DAS-audit ERK

- Deze audit betrof maatregelen 4 (investeringsmaatregelen) en 10 (ANLB). Het geselecteerde investeringsproject is het Inrichtingsplan EHS Ter Apel-Noord (een POP2-project dat is uit gefaseerd onder POP3). De agrarisch coöperatieven die onderzocht gaan worden zijn: Noardlike Fryske Walden, Coöperatief Collectief Agrarisch Natuurbeheer Oost-Brabant U.A., Coöperatie Natuurrijk Limburg U.A. (met als reserve Coöperatief Agrarisch Natuur Collectief Veluwe U.A.).
- Omdat de ADR nog weinig reviews heeft kunnen uitvoeren hebben de auditors zich vooral gericht op de follow up van eerdere audits. Een en ander betekende dat oude dossiers op tafel kwamen waar de aanbevelingen van eerdere audits (o.m. redelijkheid van kosten) nog niet opgevolgd konden worden omdat de audit nog niet was afgehandeld. Het is nu wachten op de brief met bevindingen.

Audit POP

- De audit had primair betrekking op de werkzaamheden van de ADR. De steekproef met de ADR-files was beperkt, omdat het merendeel voor 2017 'Riskmanagement' betrof, waarvan nog een DG AGRI-audit loopt en voor 2018 zijn de ADR-files nog niet afgerond. DG AGRI heeft de ADR-files aangevuld met een aantal RVO.nl-files (maatregel 4 en Leader). DG AGRI heeft aangekondigd dat bij de Leader-files de focus ligt op een follow up van de bevindingen en aanbevelingen uit de audit RD3/2015/013/NL. De geselecteerde projecten die in de audit werden betrokken waren afkomstig uit de provincies Groningen, Gelderland, Overijssel, Friesland, Noord-Holland, Zeeland en Utrecht, die voorafgaande en tijdens de audit ook hun bijdragen hebben geleverd.
- Op de laatste dag hebben de auditors hun eerste voorlopige conclusies meegedeeld. Zij doen slechts enkele aanbevelingen waaraan geen financiële correctie verbonden is. In ieder geval vertoonden de auditors zich tevreden over de wijze waarop ADR en RVO eerdere aanbevelingen uit audits hebben opgepakt en de verbeteringen hebben doorgevoerd. Ook hier is het nu eerst wachten op de definitieve brief.

Annotatie WEST: we hopen dat de audit geen negatief effect of uitstraling heeft op de werkwijze met de collectieven (eventuele financiële risico's komen ten laste van het POP3-risicofonds betaald door Rijk/prov).

Aanvulling Gelderland.

De audit naar het project aanpak verdroging Veluwe van het waterschap Vallei en Veluwe op 22 november is positief verlopen.

Aanvulling Overijssel: De LEADER-audit, waarbij Overijssel betrokken was, is naar het oordeel van de auditor naar tevredenheid verlopen.

4.3 Resultaten Taskforce LEADER: stand van zaken

- Bijgevoegde stuk is ter informatie. Naar aanleiding van klachten van betrokkenen bij LEADER projecten in Overijssel is begin 2018 de Taskforce LEADER opgericht met als taak knelpunten in de uitvoering van LEADER projecten in kaart te brengen en te voorstellen voor verbetering te doen. Zeker ook met het oog op het achterblijven van de financiële middelen. Medio 2018 heeft de Taskforce LEADER een rapport met aanbevelingen opgeleverd. Recent is geïnterviewd hoe het staat met de implementatie van deze aanbevelingen uit het rapport. Uit die inventarisatie is gebleken dat veel provincies de contacten met aanvragers hebben geïntensiveerd. Enkele provincies hebben concrete financieringsafspraken gemaakt. Bij de RVO is er meer aandacht gekomen voor de communicatie met aanvragers. Daarnaast is LEADER een vast agendapunt op de TPO(Twaalf Provincies Overleg)-agenda geworden en worden indien relevant de verslagen van het B-team POP besproken in het LEADER-overleg. In de eerste helft van 2019 zal opnieuw onderzocht worden wat de stand van zaken met betrekking tot de implementatie van de aanbevelingen is.

U kunt vragen of een van de aanwezigen nog een verdere toelichting wil.

Annotatie WEST: Je kunt aangeven dat er grote verschillen zijn tussen de groepen.

Noord-Holland is in 2017 versneld en heeft in oktober 2018 de laatste beschikking afgegeven (het niet halen van het prestatieraamwerk heeft per saldo geen financiële consequenties).

Aanvulling Gelderland

De aanbevelingen van de taskforce LEADER worden in Overijssel en Gelderland opgepakt en uitgevoerd.

Daarnaast is er ook een 'Taskforce LEADER-Achterhoek' voor de specifieke afstemming van provincie – Regio Achterhoek - LEADER-Achterhoek en Agenda 2030-Achterhoek.

Limburg: De meeste aanbevelingen zijn in Limburg opgevolgd, behalve 1 loket en provinciaal/regionaal LEADER fonds. Één loket is praktisch en formatief niet uit te voeren in de resterende tijd voor Limburg, wel proberen we in samenwerking met de Mergellandcorporatie een helpdesk op te zetten. Wat betreft het LEADER fonds, zijn we in Limburg intern in overleg over de mogelijkheid tot gedeeltelijke garantstelling door de Provincie zodat gemeentes, die al nauw betrokken zijn met de aanvrager vanwege de cofinanciering, direct korte termijn privaatrechtelijke leningen kan sluiten met aanvragers om het project op te starten.

De meeste aanbevelingen zijn in Limburg opgevolgd, behalve 1 loket en provinciaal/regionaal LEADER fonds. Één loket is praktisch en formatief niet uit te voeren in de resterende tijd voor Limburg, wel proberen we in samenwerking met de Mergellandcorporatie een helpdesk op te zetten. Wat betreft het LEADER fonds, zijn we in Limburg intern in overleg over de mogelijkheid tot gedeeltelijke garantstelling door de Provincie zodat gemeentes, die al nauw betrokken zijn met de aanvrager vanwege de cofinanciering, direct korte termijn privaatrechtelijke leningen kan sluiten met aanvragers om het project op te starten.

5. Aanpassingen POP3

- Dit stuk is ter informatie. De notificatie is in augustus jl. ingediend en op 5 september goedgekeurd. De notificatie betrof met name aanpassingen die samenhangen met het beschikbaar komen van extra middelen vanuit de eerste pijler van het GLB voor het Agrarisch natuurbeheer en de Brede weersverzekering. Verder betrof het een technische aanpassing van de Technische Bijstand en het prestatieraamwerk zoals besproken onder agendapunt 4.

Bij een eventuele nadere toelichting kunt u het woord geven aan mevrouw Nap.

Annotatie WEST: complimenten geven voor de samenwerking LNV, provincies, sector, EC. Pilots zijn van grote meerwaarde is het behoud van het draagvlak bij de landbouw voor de hervorming van de eerste pijler. Belangrijke bouwsteen voor NSP.

Vragen/opmerkingen vanuit de maatschappelijke organisaties

- Er is gevraagd wat de stand van zaken is ten aanzien van de pilots ANLB.

U kunt Matt Huynink van de directie N&B hierover het woord geven.

6. Werkprogramma Regiebureau POP

- In het werkplan staan de werkzaamheden van het Regiebureau voor het komend jaar. Deze zijn vergelijkbaar met voorgaande jaren en is er sprake van accentverschuivingen. Zo zal er meer inzet komen op het volledig benutting en realisatie van de financiële middelen en zal er meer aandacht voor communicatie over de geboekte resultaten met POP3 projecten. Ook is er een verschuiving in inbreng naar het nieuwe GLB

U kunt het Comité van Toezicht voorstellen in te stemmen met het werkprogramma.

Annotatie WEST: complimenten geven voor de rol die RB vervult.

7. Rondvraag/W.v.t.t.k. en sluiting

Datum van de volgende vergadering is vrijdag 21 juni 2019. Mogelijk dat deze op een locatie wordt gehouden zodat de vergadering kan worden gecombineerd met het bezoeken van een POP-project.

Annotatie WEST: kunnen we aanbieden iets in de veenweiden (ism ZH/Utr) of juist in de bollen (evt iam Flev).

Aansluitend aan de vergadering een presentatie van mevr. Verbij over de agrarische collectieven

Annotatie WEST: we moeten commitment EC voor onze werkwijze met collectieven koesteren, daarom positief zijn over de werkwijze, waardering uitspreken want dit is de grootste wijziging van het POP3 ten opzichte van POP2. Complimenten aan het werk van Boeren Natuur! Behalve de vereenvoudiging is vooral de doelmatigheid, effectiviteit en het draagvlak toegenomen. Ook merken we een betere samenwerking tussen agrariërs en met waterschappen en NGO's en grotere verantwoordelijkheidsgevoel vanuit de agrariërs. Positief over de GLB-pilots om de werkwijze verder te verbeteren en vooral uitbouwen in het nieuwe GLB. We gaan het systeem evalueren waarbij wij bijzondere aandacht zullen hebben voor de financiële positie van de collectieven (er loopt een audit maar daar zou ik geen aandacht vanuit West aan geven).

Toevoeging Gelderland

Vermeldenswaardig in dit verband zijn de aanvragen die zijn ingediend in het kader van de openstelling Natuurinclusieve landbouw. Er zijn 14 aanvragen ingediend voor een totaal subsidiebedrag van 1,74 miljoen (50% POP en 50% provinciale cofinanciering). Daarmee wordt het plafond van 0,60 miljoen ruim overschreden.